

Ryc. 83. Krynice, jeden z budynków folwarcznych, fot. z archiwum WUOZ w Lublinie, Delegatura w Zamościu.

Ryc. 84. Studnia folwarczna z XIX wieku w Krynicach, fot. z archiwum WUOZ w Lublinie, Delegatura w Zamościu.

Ryc. 85. Dawna stajnia dworska w Krynice, fot. z archiwum WUOZ w Lublinie, Delegatura w Zamościu.

Głogowskiego i Ewy Anny z Turkułów: Ignacy Feliks Głogowski (zm. 1830) i Tekla z Głogowskich Liniewska (zm. 1822) dokonali podziału odziedziczonych po rodzicach dóbr Niemirówek. W jego wyniku Ignacy Feliks otrzymał część Niemirówka (B), natomiast Tekla drugą część Niemirówka (A), wieś Grabki oraz część Krynice, zwanych później Krynyczkami³¹⁰.

Na mapie Kwatermistrzowskiej z 1839 roku nie odnotowano faktu istnienia tu dworu lub folwarku, być może jeszcze wówczas nie istniał.

Była to wtedy mała miejscowość. Spis z 1827 roku notował ją w powiecie tomaszowskim i parafii Krasnobród, a liczyła wówczas 10 domów i 45 mieszkańców³¹¹. W spadku po matce Krynyczki otrzymała Antonina z Liniewskich Staniszevska, żona Jana, od której kupił je zapewne Stanisław Głogowski, syn Ignacego i Petronelli z Konaszewskich, żonaty z Ksawerą z Zielińskich³¹². W latach 70-tych XIX wieku wraz z ręką ich córki Zofii (1851-1925) dobra przejął Piotr Kurmanowicz (1845-1913), syn Jana i Pauliny z Biernackich. Założył on obok drewnianego dworu ogród w stylu angielskim. Zmodernizował założenie dworsko-ogrodowe, które otrzymało regularny, prostokątny kształt. Ogrody ozdobne zajmowały północno-wschodnią część założenia, w części północno-zachodniej zlokalizowano zabudowania gospodarcze, ustawione wokół obszernego prostokątnego dziedzińca. Na południe od dworu znajdowała się rządcówka i sady owocowe. Całość była obwiedziona drewnianym parkanem ze sztachet³¹³.

Zapewne przez cały XIX wiek była to mała wieś, choć systematycznie ilość domów rosła. Około 1875 roku notowano tu 9 domów i 54 mieszkańców, 66 mórg gruntów ornych oraz 13 mórg lasu. Folwark liczył wówczas 611 mórg gruntu i 150 mórg lasu³¹⁴.

Podczas I wojny światowej, pod koniec sierpnia 1914 roku, we wsi toczyły się niewielkie walki w ramach tzw. bitwy komarowskiej. 28 sierpnia 11 pułk i 52 brygada wojsk austriackich z IX korpusu maszerując z Antoniówki przeszły przez Krynice i dotarli do Majdanu Krynickiego. Na drugi dzień 26-ta dywizja austriacka z okolic Komarowa została wyparta przez Rosjan w kierunku Majdanu Krynickiego i Krynicy³¹⁵. Jednak od 30 sierpnia inicjatywę przejęli Austriacy, którzy ostatecznie 2 września zwyciężyli w tej bitwie.

W 1919 roku, w odrodzonej Polsce, Zofia z Głogowskich Kurmanowicz, wdowa po Piotrze sprzedała Krynyczki Grzegorzowi Lipczyńskiemu (1859-1942)³¹⁶, który wyremontował siedzibę. We dworze były 2 pokoje gościnne, salon, kancelaria, pokój sypialny, pokój stołowy, 2 pokoje, pokój służby i kuchnia. Po remoncie zamieszkał tu syn Grzegorza - Adam Lipczyński. W latach 20-tych XX wieku majątek liczył 582,4 ha ziemi, z czego w latach 1926-1928 rozparcelowano 100 ha łąk³¹⁷.

W okresie międzywojennym Krynyczki nadal były odrębną wsią. Według spisu z 1921 roku liczyły 13 domów i 94 mieszkańców, wyłącznie Polaków, natomiast w folwarku było 6 domów i 99 mieszkańców – Polaków³¹⁸.

³¹⁰ APZ, Akta hipoteki dóbr Niemirówek A.

³¹¹ Tabella ..., t. I, s. 246.

³¹² E. Bończak-Kucharczyk., A. Oleksicki, K. Kucharczyk, J. Oleksicki, Ewidencja zabytkowego założenia dworsko-ogrodowego w Krynice, gm. Krynice, woj. zamojskie, Białystok 1986, msp w archiwum WUOZ w Lublinie, Delegatura w Zamościu, s. 1.

³¹³ Tamże, s. 3.

³¹⁴ SGK, t. IV, s. 757.

³¹⁵ E. Izdebski, Bitwa pod Komarowem ..., s. 170, 191.

³¹⁶ R. Aftanazy, Dzieje rezydencji ..., s. 59.

³¹⁷ E. Bończak-Kucharczyk., A. Oleksicki, K. Kucharczyk, J. Oleksicki, Ewidencja zabytkowego założenia dworsko-ogrodowego w Krynice, gm. Krynice, woj. zamojskie, Białystok 1986, msp w archiwum WUOZ w Lublinie, Delegatura w Zamościu, s. 3.

³¹⁸ Skorowidz..., t. IV, s. 106.